

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΤΕΤΑΡΤΗ 3 ΙΟΥΝΙΟΥ 2026
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
Ενδεικτικές απαντήσεις

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

A1 α) 1. Σ

2. Λ

A1β Ι) περί τās επιθυμίας και περί τās οργάς

ΙΙ) τās ενεργείας

B1 Η ερώτηση ζητούσε τα δύο επιχειρήματα του Αριστοτέλη (στην 1^η παράγραφο της 13^{ης} ενότητας), με τα οποία ο φιλόσοφος προσπαθεί να αποδείξει ότι η απόκτηση των ηθικών αρετών είναι αποτέλεσμα σωστού εθισμού. Οι μαθητές έπρεπε να αναπτύξουν τα επιχειρήματα: α) με τον νομοθέτη που μέσω των νόμων προσπαθεί να εθίσει τους πολίτες στην αρετή (στα καλά πολιτεύματα το πετυχαίνει, στα λιγότερο καλά – φαύλα – αποτυγχάνει παρά την προσπάθεια), β) με τον δάσκαλο που μέσω του ενδεδειγμένου εθισμού/καθοδήγησης οδηγεί τους οικοδόμους/κιθαριστές στη βαθιά γνώση της τέχνης τους (ο εθισμός πρέπει να γίνεται καθημερινά αλλά και σωστά ώστε να έχει αποτέλεσμα). Συμπέρασμα: η απόκτηση των ηθικών αρετών και των τεχνών δεν προέρχεται από τη φύση, αλλά είναι θέμα επιλογής και σωστού εθισμού. Σχόλια βιβλίου σελ. 124: νόμος, τέχνη.

B2 Παράλληλο – κείμενο αναφοράς: Παρουσιάζουν κοινά στοιχεία, καθώς και τα δύο εστιάζουν στον κοινωνικό χαρακτήρα της ηθικής αρετής (Αριστοτέλης) και της δικαιοσύνης (Σταθόπουλος). Στο παράλληλο κείμενο ο συγγραφέας τονίζει ότι η δικαιοσύνη πρέπει να έχει συνολικό/κοινωνικό χαρακτήρα και να διατρέχει τις ανθρώπινες σχέσεις σε όλα τα επίπεδα, τόσο στην προσωπική τους διάσταση (διαπροσωπικές, επαγγελματικές, συναδελφικές σχέσεις κ.τ.λ.) όσο και στην κρατική/διακρατική (διεθνείς, διαπολιτισμικές, διαθρησκευτικές σχέσεις). Όσον αφορά το κείμενο αναφοράς θα έπρεπε να αναπτυχθεί το αναλογικό επιχείρημα του Αριστοτέλη που δίνει έμφαση στην

επιλογή του ανθρώπου ανάμεσα στη σωστή και τη λάθος κοινωνική συμπεριφορά σε διάφορους τομείς και στην ανώτερη ποιότητα που πρέπει να διακρίνει τις ενέργειές του, ώστε να αποκτήσει τις αντίστοιχες σωστές έξεις (μόνιμα στοιχεία του χαρακτήρα που αποκτήθηκαν με εθισμό). Προσοχή στο σχόλιο βιβλίου συναλλάγματος που τονίζει τον κοινωνικό χαρακτήρα της αρετής.

B3 1. Λ, 2. Λ, 3. Σ, 4. Σ, 5. Λ

B4 ρυπογόνος: γινόμενον , γίνεται, γίνοντο

ανάθεση : νομοθέται

ένδεια: έδει, δει

ξέφρενος: σώφρονες

διάστρεμμα : αναστρέφεται

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γ1.

Ποιος, λοιπόν, κάτω από τέτοιες συνθήκες θα τολμούσε να προβεί σε τέτοια ενέργεια; Πιστεύω μάλιστα ότι είναι παράδοξο εσείς, που η πόλη σας έχει διαχρονικά επιφορτίσει με την ευθύνη για τα ιερά ελαιόδεντρα, ούτε να μου έχετε επιβάλει ποτέ έως τώρα πρόστιμο γιατί καλλιέργησα παράνομα τον χώρο γύρω απ' αυτές, ούτε να με έχετε παραπέμψει στο δικαστήριο γιατί έκοψα κάποια, και αυτός, που ούτε καλλιεργεί κάπου κοντά ούτε είχε οριστεί υπεύθυνος ούτε είναι σε ηλικία ώστε να γνωρίζει για τέτοια ζητήματα, να με μηνύσει γιατί απομάκρυνα, υποτίθεται, ιερό ελαιόδεντρο.

Γ2.

Ο ομιλητής υποστηρίζει την αθωότητά του επιστρατεύοντας τρία βασικά επιχειρήματα. Πρώτον, τονίζει ότι δεν παρανόμησε επί των Τριάκοντα Τυράννων, γεγονός που θα μπορούσε, καθότι η αυθαιρεσία τότε λόγω της κατάστασης ήταν πολύ πιο εύκολη. Δεύτερον, υποστηρίζει πως το συγκεκριμένο χωράφι ήταν απόλυτα ορατό, υπογραμμίζοντας ότι θα ήταν απολύτως ανόητο να προσπαθήσει να κόψει έναν ιερό ελαιόδεντρο σε ένα σημείο που περιβάλλεται από δρόμους και γείτονες, χωρίς μάλιστα άλλα δέντρα. Τέλος, επισημαίνει ότι η ίδια η βουλή δεν τον κατηγορήσε, ούτε τον τιμώρησε ποτέ, σε αντίθεση με τον μηνυτή, ο οποίος είναι αναρμόδιος, νεαρός σε ηλικία και εντελώς ξένος με τη γύρω περιοχή.

Γ3.α.

1. τούτους
2. οἷ
3. γεωργοῦντες
4. τυγχάνουσι
5. ἐπιμεληταὶ
6. ἥρημένοι

Γ3.β.

1. διαβλήθητι
2. ἀφανιεῖν
3. φαίη
4. περιώκουν

Γ4.α.

1. οὔσης: χρονική μετοχή (γενική απόλυτη με υποκείμενο το *δημοκρατίας*), ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου
2. ἀδικεῖν: τελικό απαρέμφατο ως υποκείμενο στο απρόσωπο ρήμα *ἐξῆν*
3. ἐμαυτῶ: δοτική αντικειμενική στο επίθετο *κακονούστατος*
4. ἐλαῶν: αντικείμενο του τελικού απαρεμφάτου *ἐπιμελεῖσθαι*
5. ὡς ἀφανίσαντα: αιτιολογική μετοχή, υποκειμενικής αιτιολογίας (συνημμένη στο *με*), ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας
6. ἐπιμελητής: κατηγορούμενο μέσω της μετοχής *ἥρημένος* στο υποκείμενο *ὅς*

Γ4β.

- Υπόθεση: εἰ μὴ πάντων ἀνθρώπων ἐμαυτῶ κακονούστατος ἦν
- Απόδοση: Πῶς δ' ἂν ... ὑμῶν οὕτως ἐπιμελουμένων ἐκ τούτου τὴν μορίαν ἀφανίζειν ἐπεχείρησα τοῦ χωρίου»
- Εἶδος: Αντίθετο του πραγματικού
- Μετατροπή: «Πῶς δ', ἐὰν μὴ πάντων ἀνθρώπων ἐμαυτῶ κακονούστατος ᾶ, ... τὴν μορίαν ἐπιχειρήσω ἀφανίζειν τοῦ χωρίου;»

Επιμέλεια σχολιασμού: η ομάδα φιλολόγων του φροντιστηρίου ΣΥΣΤΗΜΑ
ΠΥΛΑΙΑΣ-ΠΑΝΟΡΑΜΑΤΟΣ-ΧΟΡΤΙΑΤΗ